

Väikesaarte probleemid, potentsiaalsed toetusallikad ning ühisprojektide võimalused. Kokkuvõte töötubadest veebruar, märts 2015.

MTÜ Eesti Saarte Kogu projekt “Kestlik loodus- ja kultuuripärandi kasutamine väikesaarte majanduses/turismis”

Sissejuhatus

Eesti püsiasustusega väikesaarte probleemid on kaardistatud ja üldistatud TTÜ KK poolt 2014.a lõpus läbiviidud uuringu põhjal, millesse olid kaasatud 12 väikesaart (Kihnu, Manija, Vormsi, Piirissaar, Osmussaar, Aegna, Naissaar, Prangli, Ruhnu, Kesselaid, Vilsandi ja Abruca).

Probleemidele võimalike lahenduste leidmiseks koostas K. Eelma ülevaate “EL abifondide prioriteetid, eesmärgid ja meetmed *versus* väikesaarte vajadused”, mis oli alusmaterjaliks esimestes töötubades (Haapsalus ja Pärnus). Tallinna ja Kuressaare töötubades võeti alusmaterjaliks juba nimetatud ülevaate täiendatud variant, mille rõhuasetus oli ümber pööratud: probleemid *versus* võimalikud toetusallikad, sest selgus, et EL abifondide meetmed jäävad reeglina väikesaartele kättesaamatuks ning uude materjali püüti leida ja lisada toetusvõimalusi Eesti oma fondidest.

Eraldi kokkuvõtte tehti T. Voki poolt turismimajanduse arendusvõimaluste kohta ning Tallinnas toimus ka vastav töötuba, mille käigus arutati väikesaarte turismiarenduse võimalikke (ühis)projekte.

Väikesaarte keskkonna- ja loodushoiu ning puhkemajandus ja turismiga seonduvad probleemid võeti kokku L. Filippovi poolt koostatud ülevaates ja vastav arutelu toimus Keskkonnaameti Hiiumaa-Lääne-Saare regiooni juhi Kaja Lotmaniga juba jaanuaris ning jätkus interneti vahendusel. Selle mõttevahetuse tulemusena avaldas pr Lotman arvamust, et ESK peaks muutma oma põhikirja, et olla väikesaarte loodus- ja keskkonnahoiu projektides eestvedajaks ja taotlema selleks toetust KIK-st. Alternatiiviks võiks olla, et igal väikesaarel on mõni MTÜ, kelle eestvedamisel tegeletakse saare arendustööga, sh ka loodushoiuga (NB! Peab olema põhikirjaline eesmärk KIK-st abi taotlemisel).

Lisaks koostas Ülo Kask kokkuvõtliku ülevaate Väikesaarte energiamajandus, milles vaetakse võimalikke projekte selles valdkonnas.

Allpool järgnev materjal on kokkuvõtte töötubades läbi arutatud väikesaarte probleemidest, potentsiaalsetest toetusallikatest ning võimalikest ühisprojektidest.

Kõige suuremaks probleemiks on, muidugi, eestvedajate leidmine nendele projektidele.

Ettevõtlus ja tööhõive

Probleemid: töökohtade nappus(riiklikud töökohad, saarevahid, ei ole rakendatud Harju- ja Tartumaa väikesaartel, loodusvahtidel (RMK-s), ei ole ühtegi töökohta väikesaartel), madal hõive ja töökohtade puudus kohapeal, kust nn “tõmbekeskustesse” töökäimine ei tule kõne alla, puudulik ettevõtlastaristu (puuduvad ühisköögid ja pagaritöökojad jms võimalused kohalikust toorainest toidutoodete valmistamiseks), vajalik oleks renditav elamispind töötajatele, kes tulevad (ajutiselt) mandrilt. Kõige suurem üldine probleem on väikesaartel karjatatavate loomade tapmisega seonduv (kas transportida mandrile -kulud väga suured ja ükshaaval transportida pole võimalik või leida lahendus minitapamaja näol).

Probleemiks on ka turismi ja teiste majandusharude vähene sidusus ning püsielanike vähene koostöövõimekus, samas ka poliitikakujundajate ning vastutavate ametkondade kohatine ignorantsus väikesaarte suhtes.

Väikesaarte püsielanikud soovivad saada ettevõtlusalast täienduskoolitust (seadusandlus, äriplaan, projektipõhine probleemilahendus, finantsjuhtimine, puhkemajanduse toote või teenuse, käsitöötoote, toidutoote, loodusturismi arendamine ja turundamine, teenindusoskused jms), kuid puudub teave internetipõhise koolituse võimaluste kohta.

Toetusvõimalused

a) Kõige kättesaadavamad toetavad meetmed on maakondade MAK-de ja piirkondlike Leader-ning EKF-(kalandus)meetmete põhised.

Põllumajandusministeeriumile on ESK poolt tehtud ettepanek näha ette Püsiasiustusega väikesaarte seaduse (PVS) §13 mõtte kohaselt toetusvõimalused majandustegevuseks väikesaartel. Üheks võimaluseks oleks eelistada väikesaarte projekte nendes meetmetes.

b) Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine (PKT) ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine - MKM, SiM - rakendus EAS

Väikesaarte võimalused "pildile saada" on ilmselt väga väikesed ja nõustamisteenus maakondlikes arenduskeskustes.

c) KIK Kalandusprogramm vt <http://www.kik.ee/et/toetatavad-tegevused> toetab muuhulgas keskkonnasäästlikku harrastuskalapüüki toetava taristu arendamist ja kalandusürituste korraldamist

d) MAK 2014–2020

meetme 6 „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng” alameede 6.4 Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas 2015 - PRIA

Avatud taotlusvoor (**Taotlusi võetakse vastu 13. aprillist kuni 20. aprillini 2015.** vt: http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/kulaelu_arendamine/majandustegevuse_mitmekesistamine_maapiirkonnas_2015/)

Meetme üldeesmärgiks on maapiirkonnas (eelkõige keskustest eemalejäävates piirkondades) püsiva majandusliku baasi ning sobivate ja atraktiivsete töökohtade loomise soodustamiseks maaettevõtluse mitmekesistamine ja arendamine.

Toetuse spetsiifilised eesmärgid on:

- ⤴ Põllumajandusettevõtja tegevuse mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas.
- ⤴ Muu maaettevõtja mittepõllumajandusliku tegevuse arendamine ja mitmekesistamine.

Toetatavad tegevused ja kaasnevad tegevused:

Taotleja võib toetust taotleda enda majandustegevuse mitmekesistamiseks ja arendamiseks vajalike järgmiste tegevuste kohta, kui investeeringuobjekt asub maapiirkonnas:

- ⤴ hoone ja rajatise (edaspidi ehitis) ehitamine, välja arvatud lammutamine ning hoone parendamine;
- ⤴ statsionaarse masina ja seadme ostmine ning paigaldamine;
- ⤴ rändkaupluse ja selle sisseseade ostmine.

Muuhulgas on abikõlblik ka päikese-, vee- ja tuuleenergial põhinev energia tootmine ning bioenergia tootmine. Kui põllumajandustootja kavandatav tegevus on bioenergia tootmine ja ta toodab energiat euroopa liidu toimimise lepingu I lisas nimetatud tootest, siis peab ta ka toodetud energiat müüma.

NB! Alanud programmiperioodil ei saa toetust taotleda majutusteenuse osutamisel uue

voodikoha rajamiseks ja majutustevõttes hoone parendamiseks, ehitamiseks ja ehitise või rajatise sisustamiseks statsionaarse põhivaraga. Kahjuks! Väikesaartele oleks seda just vaja – siin pole veel üldse hooajaväliseis majutusvõimalusi!

Toetust antakse kuni 40 protsenti toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. Minimaalne toetuse määr on 15 protsenti toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta arengukava programmiperioodi jooksul on 150 000 eurot.

Põllumajandusministri 13.03.2015 määrus nr 25 „Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord”

Lisas:

Taotluse hindamisel antakse lisapunktid püsiasiustusega väikesaarte projektidele. Püsiasiustusega väikesaarte seaduse kohaselt on püsiasiustusega väikesaared Abruha, Kihnu, Kessulaid, Kõinastu, Manija, Osmussaar, Piirissaar, Prangli, Ruhnu, Vilsandi ja Vormsi.

Ühistegevus

Taotleda toetust ettevõtlusele läbi Väikesaarte programmi näit katta osaliselt investeeringute omaosalus ettevõtlust toetavates teistes programmides projekti toetusena väikesaarte programmi abil (vt näit eelmine punkt! nõutav omaosalus 40%).

Toidu- ja esmatarbekaupade kättesaadavuse parandamine (tarbijate ühistud) – koolitus Väikesaarte programmi abil?

Turismimajandus

Aastas külastab väikesaari ligi 100 000 inimest, kellest ca kolmandik on välismaalased!

Eeldused väikesaarte külastamiseks: Toimivad transpordiühendused ja külastussadamad, sidesüsteemid, adekvaatne ja kiireti leitav info saare vaatamisväärsuste, pakutavate teenuste ning külastusel kehtivate piirangute ja reeglite kohta (s.h päästeteenus) on lisaks internetile olemas ka sadamas / sildumiskohas.

Toetusvõimalused külastussadamate ja transpordiühenduste arendamiseks:

1. EAS: Väikesadamate võrgustiku väljaarendamise ja ligipääsu tagamine ;
2. INTERREG V A Kesk-Läänemere 2014-2020 Saarte ja saarestike alamprogramm prioriteet 3: .... Läänemere piirkonna väikesadamate jätkusuutliku arengu toetamine, et suurendada piirkonna atraktiivsust meeldiva elu- ja külastuskeskkonnana. Esimene **taotlusvoor** lõppenud, **teine avaneb augusti lõpus ja kestab 23. oktoobrini!**
3. Läti-Eesti programm 2014 -2020
Toetussuund 3 «parem sadamate võrgustik»: programmipiirkonna arendamine kergemini ligipääsetavaks, aktiivseks ja multifunktsionaalsete väikesadamate võrgustikuks, mille teenused põhineksid Eestis ja Lätis ühistel standarditel. Toetussuund on suunatud strateegilistele projektidele, mille tulemustena nähakse parendatud teenustega Eesti ja Läti väikesadamate võrgustiku tekkimist, mis toetab ja arendab mereliiklust Riia lahe sadamates koos uute teenuste loomise ja arendamisega. Toetussuuna raames antavate toetuste maht on kokku 7,9 miljonit eurot.
4. Väikesaarte programm

Turismimajanduse ülejäänud teemad on eraldi esitatud T.Vokk “ Väikesaarte turismiarenduse vajadused ja võimalused”

Sideteenused

Probleem: kõikidel väikesaartel on rohkem või vähem piirkondi, kus nii mobiil- kui andmeside ei toimi korralikult või üldse.

Toetusvõimalused

EL abifondid: Prioriteetne suund 11: eesmärk 1: Kogu Eesti elanikkonnal on võimalik kasutada kiiret interneti IKT teenuste taristu ja prioriteetne suund 11.6.3 Digitaalse kirjaoskuse suurendamine - vast MKM ja RIA

Internetiühenduste kättesaadavuse parandamine uue põlvkonna elektroonilise side võrgu kasutuselevõtuga piirkondades, mis viidi ellu eelmisel rahastusperioodil, jäid v-saared ja rannikualad reeglina välja vt kaarti

https://www.siseministeerium.ee/public/Interneti_k kaart_kodulehele_2.jpg

ELASA ehitab edasi ja 2018. a plaan on järgmisel kaardil <http://www.kahvel.ee/31067/estwin-magistraalvorgu-kaart-2018-aastal/>

Kuidas aga saada kiired ühendused väikesaarte majapidamistesse?

Võimalikud ühistegevused

Lahendused ilmselt mobiilside võimendamise teel - läbirääkimised Eesti Telekomiga parimate tehniliste lahenduste leidmiseks, vajadusel ka MKM ja ELASA-ga

Eialgu saadetud ESK poolt palve parima tehnilise lahenduse leidmiseks väikesaarte telekommunikatsiooniteenuse kaasajastamiseks Eesti Telekomile – vastust veel ei ole!

Edasised tegevused ilmselt Väikesaarte programmi toel?

Hoolekandeteenused

Probleem: eakate saareelanike arvu kasvades suureneb vajadus hoolekandeteenuste järele.

Toetusvõimalused

Vanurite ja puuetega inimeste (+ laste, noorte ja perede) jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamiseks toetus Regionaalsete investeeringute toetuse programmist Siseministeeriumi Hasartmängumaksu (2x aastas, v-saarte projektidel eelis!)

Võimalikud ühisprojektid ja toetusallikad

Hoolekandeteenuse korraldamine väikesaare kogukonnas (teabepäev/ümarlaud vms) – Sotsiaalministeeriumi Hasartmängumaksu nõukogu

Tervishoiuteenused

Probleem: arstiabi ja erakorralise meditsiiniabi ning ravimite kättesaadavus - tervisekeskuse väljaarendamine Vormsis?

Toetusvõimalused

EL abifondid: Prioriteetne suund 2: Sotsiaalse kaasatuse suurendamine – vast SotsM, HTM,

SiseM - SA Innove, eesmärk 4: Regionaalselt kättesaadavad, kvaliteetsed ja jätkusuutlikud tervishoiuteenused

2.4.2 Investeeringute toetamine esmatasandi tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes, tagades kättesaadavad ja mitmekülgsed esmatasandi teenused

Võimalikud ühisprojektid ja toetusallikad

Kiirabiteenuse korraldus väikesaartel (teabepäev-koolitus Päästeameti Häirekeskuse kaasamisel) - Sots min Hasartmängumaksu nõukogu / Väikesaarte programm

Energiamajandus

Probleem: varustuskindlus, pikad elektrikatkestused (Vilsandi, Kihnu, Piirissaar); ebapiisav võimsus (Kesselaid, Aegna, Piirissaar); alternatiivsete võimaluste puudumine elektri tootmiseks kohapeal (Abruca); Ruhnu ja Prangli elektrivarustus toimub Eesti Energia diiseljaamades, mis on hetkeolukorras (hind võrdne üldvõrgus tarbijatega) parim tootmisviis.

Toetusvõimalused

vt Ü. Kase koostatud kokkuvõtet "Väikesaarte energiamajandus"!

Kvaliteetse joogivee kättesaadavus

Probleem: vee nappus salvkaevudes, kohati ka puurkaevudes; vee soolasus (Abruca, Prangli); vesi sisaldab ülemäära rauda ja on kõrge lubjasisaldusega - tõhusate rauaeraldusfiltrite kõrge hind, saarte elanikud ei jaksaks neid osta.

Rahulolu vee kvaliteediga suurim Ruhnu (ühisveevärk), Vormsil (osaline ühisveevärk), Kihnus, Aegnal.

Toetusvõimalused

a) KIK – Veemajanduse programm 2 korda aastas (vt <http://www.kik.ee/et/toetatavad-tegevused>)

toetatakse:

- ♣ joogiveevarustuse ja reoveekäitluse uuendamist
- ♣ jääkreostuse likvideerimist ja selle tekke ennetamist
- ♣ pinnaveekogude tervendamist ja hoidu
- ♣ arendustöödega seotud uuringuid

b) Väikesaarte programm KOV-le;

c) Hajaasustuse programm - majapidamine + KOV (väikesaarte majapidamistele võiks riigiosalus projektis olla suurem! (Näiteks 50% riik ning a' 25% majapidamine ning KOV)

Võimalikud (ühis)projektid

Vee kvaliteedi uuring väikesaartel - koostöös Tervishoiuametiga.

Hajaasustuse programmile - teha ettepanek riigiosaluse tõstmiseks 50%-lev-saarte püsielanikele kuuluvate majapidamiste jaoks?

Jäätmemajandus

Probleem: Prügireostuse probleem tunnetatav seoses külastajate arvu kasvamisega kõikidel väikesaartel (Aegna, Naissaar, Osmussaar, Piirissaar, Kihnu...)

Toetusvõimalused

a) KIK - Jäätmekäitlusprogramm (vt <http://www.kik.ee/et/toetatavad-tegevused>)
toetatavad tegevused:

- ✧ ohtlike jäätmete kogumis- ja käitlussüsteemide väljaarendamist
- ✧ tavajäätmete kogumis- ja ümberlaadimiskohtade rajamist
- ✧ Eestis uudseid tehnoloogilisi lahendusi tavajäätmete taaskasutamiseks
- ✧ tondilosside (põllumajandus-, tööstus- või militaarehitise) lammutamist ja jäätmete käitlemist

b) KIK EL abifondid: Prioriteetne suund 8: Roheline infrastruktuur (ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine) - Meede Kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamine ning taastamine s.h. pool-looduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud, kaitsealade infrastruktuuri arendamine, kaitsealade külastuskorralduse infrastruktuuri rekonstrueerimine

c) INTERREG VA Kesk-Läänemere 2014-2020 sisaldab 3 alaprogrammi, s.h. ka saarte ja saarestike alamprogramm
Eesmärk 2. Environmental protection and resource efficiency /ühiste ressursside jätkusuutlik kasutamine /piirkondade elu- ja külastus-keskkondade kaitsmine ja arendamine ning mereökosüsteemide jätkusuutliku kasutamise edendamine.

Võimalikud ühistegevused

Väikesaarte prügireostuse probleemi leevendamine. Teavituskampaania korraldamine keskkonnaprobleemi leevendamiseks käitumis- või tarbimisharjumuste muutmise kaudu – ühisprojekt KIK-i (kelle eestvedamisel?) vt <http://www.kik.ee/et/keskkonnateadlikkus-1>;

Väikesaartel keskkonna- ja loodushoiuga tegelevate MTÜ-de tekkimisele kaasaaitamine koostöös Keskkonnaametiga.

Alg- ja põhihariduse ning täienduskoolituse kättesaadavus

Vajadused: Olemasolevate 4 kooli toetamise olulisus nende säilitamiseks ja arendamiseks (sh nende omavaheline koostöö ja suhtlemine mandrikoolidega, Ruhnu koolimaja); taseme- ja täiendõppe võimalused põhiliselt e-õppes s.h. digitaalse kirjaoskuse arendamine.

Toetusvõimalused

1. EL abifondid läbi SA Innove(vt <http://www.innove.ee/et/struktuuritoetused>).

Avatud taotlusvoorud hakkavad toimuma alates 2015. a II poolest

Prioriteetne suund 1 Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul:

eesmärk 3: Kasutusele on võetud kaasaegne ja uuenduslik õppevara;

eesmärk 4: Demograafiliste muutustega arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv üldhariduskoolide võrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades;

eesmärk 5: Õpe kutse- ja kõrghariduses on suuremas vastavuses tööturu vajadustega ning toetab ettevõtlikkust;

eesmärk 6: Kutse- ja erialase kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaal on suurenenud, inimeste elukestva õppe võtmepädevused on paranenud ning suurenenud on nende konkurentsivõime tööturul;

Prioriteetne suund 3: Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine - Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks

2. INTERREG VA Kesk-Läänemere 2014-2020 sisaldab 3 alaprogrammi, s.h. ka saarte ja saarestike alamprogramm

Eesmärk 4. Education and lifelong learning / oskuspõhine ja sotsiaalselt kaasav piirkond / suurema kaasatuse saavutamisele läbi kohalike kogukondade tugevdamise ning inimeste (eelkõige noorte ja eakate) oskuste, teadmiste ja heaolu parandamise.

Järgmine taotlusvoor august-oktoober 2015! Konsultatsioonid mais.

3. Laste, noorte ja perede jaoks õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamiseks toetus Regionaalsete investeringute toetuse programmist – Siseminis-teeriumi HMN (2x aastas, väikesaarte projektidel eelis!)

Võimalikud ühisprojektid

Väikesaarte põhikoolide omavaheline koostöö + koostöö mandril asuvate partnerkoolidega. E-õppe vormis taseme- ja täiendõppe võimaluste kogumine, arendamine ja teadvustamine (koostöös TTÜ KK-ga?)

Päästevõimekus ja päästeteenused

Kitsaskohad: külastajate arvu kasv tekitab saarte elanikes mure tuleohu suurenemise pärast; ei teata, kus päästevahendid asuvad, ebapiisav tegutsemisoskus hädaolukorras;

ebapiisav teadmine võimaliku abi (sh kiirabi ja merepääste) kvaliteedi ja kiiruse kohta.

Toetusvõimalused

EL toetusfondid Prioriteetne suund 8: Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine Meede 8.2 Valmisoleku suurendamine keskkonnahädaolukordadele reageerimiseks

sh Metsa- ja maastikupõlengute likvideerimise võimekuse kasvatamine – SiM ?-täpsem teave hetkel puudub!

Võimalikud ühisprojektid

Pääste- ja ohutusala teavituse ja väikesaarlaste tegutsemisoskuste parandamine hädaolukorras (sh esmaabi andmine) - Päästeamet, Sots min (HMN), Väikesaarte programm

Valvekaamerad tuleõnnetuste varajaseks avastamiseks – Päästeamet / Väikesaarte programm

Merepäästeala koostöö saarte vahel – Päästeamet

Ühistegevus ja kodanikeühendused

Vajadused: Väikesaarte kogukondade ühtsuse ja identiteedi hoidmine suveasustuse suurenemise olukorras;

Koostööoskused, kogukonnarühmade sidusus, KOV-kodanikeühenduste koostöö;

Eesti saarte koostöö ja saarte huvide esindamine: a) erinevate riiklikes struktuurides; b) koostöös EL ja eriti Läänemere piirkonna saartega s.h. Euroopa Väikesaarte Võrgustikus (ESIN).

Võimalikud toetusallikad

1. KOP - kohaliku arengu ja kogukondade elujõulisuse tugevdamine kogukondliku initsiatiivi, koostöö ja identiteedi tugevdamise kaudu ning kohalike elanike teadmiste ja oskuste kasvu kaudu – taotlused 2x aastas vt . <http://www.kysk.ee/kop>
2. KÜSK – Kodanikeühiskonna Sihtkapital, erinevad taotlusvoorud, ja eesmärgid, vt www.kysk.ee.

Hetkel avatud koostöövõrgustike loomise ja arendamise taotlusvoor tähtajaga 2. juuni! <http://www.kysk.ee/avame-koostoovorgustike-loomise-ja-arendamise-taotlusvooru-tahtaeg-2-juuni>

3. INTERREG VA Kesk-Läänemere programm 2014-2020
Eesmärk 4.1 Tugevamad kogukonnad
Väikeprojekt (2-aastane projekt, ERDF toetus max 200 000 eurot, min 1 partner Soomest, Rootsist, Ahvenamaalt;
Toetatavad tegevused: probleemide kaardistamine ja ülevaadete koostamine, koolituskavad, koostöövõrgustike tekitamine, ICT lahenduste leidmine probleemide lahendamiseks, jne

Eestis programmi infojuht Karit Kaasik (karit.kaasik@eas.ee), järgmine taotlusvoor 24. august – 23. oktoober 2015.

Konsultatsioon Tallinnas 21. mail; eelregistreerimisega aadressil <http://www.centralbaltic.eu/>